

Організації дослідницької діяльності учнів у процесі вивчення природничої освітньої галузі

У сучасній освіті особливого значення набуває розвиток дослідницької діяльності молодших школярів як ефективного засобу формування природничих компетентностей, критичного мислення, пізнавальної активності та самостійності. В умовах реформування освіти відповідно до вимог Нової української школи акцент зміщується від знаннєвої парадигми освіти на активне залучення учнів до пошуку, аналізу й осмислення інформації. Важливу роль у цьому відіграє дослідницька діяльність, яка сприяє розвитку вміння працювати з інформацією, проводити спостереження, аналізувати.

Питання розвитку дослідницької діяльності учнів початкової школи привертають увагу багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. В освітньому просторі України значна увага приділяється впровадженню дослідницьких методів навчання у природничій освітній галузі (Н. Бахмат, Л. Карташова, О. Савченко, О. Пометун, В. Сухомлинський).

Вітчизняні дослідження підтверджують, що залучення учнів до дослідницької діяльності сприяє розвитку критичного мислення, підвищує рівень пізнавальної активності та формує навички самостійного здобуття знань. Так, Г. Черненко у процесі вивчення молодшими школярами природознавства визначає формування таких видів дослідницьких умінь: організаційні, пошукові, інформаційні, оціночні. Ці уміння є важливими складовими дослідницької компетентності, що сприяють активному пізнанню навколишнього світу молодшими школярами [2, с. 228].

Н.В. Білоусова та Т.В. Гордієнко акцентують увагу на важливості розвитку дослідницьких компетентностей у молодших школярів під час вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Вони підкреслюють, що формування таких умінь сприяє розвитку пізнавальної активності учнів. Автори також наголошують на необхідності створення сприятливого

навчального середовища, яке стимулює цікавість та мотивацію учнів до пізнання світу через дослідницьку діяльність. Крім того, науковці звертають увагу на роль учителя як фасилітатора, який підтримує та направляє учнів у процесі дослідження, забезпечуючи необхідні ресурси та умови для успішного виконання дослідницьких завдань [1].

Організація дослідницької діяльності учнів в процесі вивчення природничої освітньої галузі передбачає залучення їх до активного пізнання навколишнього світу через спостереження, експериментування, аналіз і формулювання висновків. Цей підхід сприяє розвитку пізнавальної активності, критичного мислення, допитливості та навичок наукового пошуку. Основними особливостями організації дослідницької діяльності в початковій школі є:

1. Практична спрямованість – дослідження повинні мати прикладний характер, бути доступними та цікавими для дітей.

2. Інтерактивні методи навчання – використання групової та парної роботи, дискусій, проєктних методів, експериментів, моделювання природних явищ.

3. Використання цифрових технологій – застосування віртуальних лабораторій, інтерактивних симуляторів, мультимедійних презентацій для ілюстрації досліджень.

4. Зв'язок із реальним життям – вивчення природничих процесів у локальному середовищі (спостереження за погодою, рослинами, тваринами, екологічними проблемами тощо). Таким чином, дослідницька діяльність у процесі вивчення природничої освітньої галузі створює умови для формування в учнів наукового світогляду, розвитку інтересу до природничих наук і активного залучення до пізнавальної діяльності.

Список літератури

1. Білоусова Н. В., Гордієнко Т. В. Формування дослідницьких умінь молодших школярів на уроках із «Я досліджую світ». *Психолого-педагогічні науки*. 2023. № 2 С. 20-25.

2. Черненко Г. М. Формування дослідницьких умінь у молодших школярів при вивченні природознавства. *Наукові записки [Національного педагогічного університету ім. МП Драгоманова]*. Сер.: Педагогічні та історичні науки, 2013, 114: С. 222-228.